

Nemis Tilida Hafta Kunlari Nomlarining Kelib Chiqishi Haqida

Asomiddinova Gulbarno Alijonovna

Farg'ona davlat universiteti chet tillari kafedrasida o'qituvchisi

Annotation: Studying the semantic field of "ma'naviyat" and its descriptive meanings in different dictionaries written from 1981 till the present time has been analysed in this article. The works carried out on the similar topics are also discussed and their differences are analyzed.

Keywords: Lexicographic analysis, dictionary meaning, descriptive dictionary, spirituality, lexical units, semantic signs.

Nemis tilidagi hafta kunlarining deyarli barcha nomlari german va skandinaviya xudolariga tegishli. Faqat shanbani biz bu ro'xatga kiritolmaymiz. Darhol savol tug'iladi: "Nega? U xudolar bilan bog'liq emasmi?" Shuni unutmashimiz kerakki, Quyosh tizimidagi sayyoralar ham ma'lum xudolar nomi bilan atalgan va bu xudolarning aksariyati allaqachon qadimgi mifologiyaga qahramonlaridir.

Ilgari yakshanba ish haftasining boshlanishi hisoblanardi. Faqat nasroniylik qabul qilingandan so'ng, Rim imperatori Konstantinning farmoni bilan yakshanba dam olish kuni bo'ldi va shu kuni Masihga hurmat ko'rsatildi. Shuning uchun Pasxa bayrami har doim faqat yakshanba kuni nishonlanishi ajablanarli emas.

Agar yakshanbaning nemischa nomini ikkita mustaqil so'zga ajratsak, ular die *Sonne* va *der Tag* bo'ladi va so'zma-so'z tarjima qilinganda yakshanba "Quyosh kuni" dir.

Yakshanba Sol yoki Sunna nomli quyosh ma'budasi bilan bog'liq. Bu haftaning ushbu kunini ifodalash uchun tanlangan ikkinchi ism edi. U Muspelxaymdan (olov shohligi) uchadigan sehrli uchqunlar bilan dunyoni yoritdi.

Umuman olganda, quyosh chiqishi nafaqat yakshanbani, balki haftaning istalgan kunining boshlanishini ham belgilaydi.

Montag (dushanba) so'zma-so'z "oy kuni" degan ma'noni anglatadi (der Mond - Oy). Haftaning ushbu kunining nemischa nomi oy ma'budasi Nanna bilan bog'liq bo'lib, uning boshqa ismi ham bor edi - Mona (Mond).

Dienstag (seshanba) nemis tilidan tarjima qilinganda xizmat kuni (der Dienst - xizmat) degan ma'noni anglatadi. Va bu nafaqat ma'lum bir xudo bilan, balki bu so'zning harbiy ma'nosi bilan ham bog'liq. Qadimgi nemislar zo'r jangchilar edi va nemis mifologiyasida urush xudosi Tir edi. Agar uning ismi haftaning kunida bo'lsa, seshanba Tyrstag deb atalardi, bu esa haftaning boshqa kunini ham uning nomi bilan atagan boshqa xudo bilan chalkashtirib yuborishi mumkin edi.

Mittwoch (chorshanba) nomi so'zma-so'z tarjimada – "hafta o'rtasi" degan ma'noni anglatadi. Ammo u o'ziga xos xudo bilan, ya'ni Odin (Votan) bilan bog'liq. Votan - nemis mifologiyasidagi oliy xudo va esir, yer xudosi. Chorshanba qadimgi nemislar uchun Yer kuni edi.

E'tibor bering, nemischa "hafta kunlari" (Wochentage) so'zi birikmadir: Woche ("hafta") va Tag ("kun").

Donnerstag (payshanba). Qadimgi nemislar payshanbani momaqaldiroq kuni deb hisoblashgan - bu haftaning ushbu kunining nomi ma'nosini anglatadi. Yomg'ir ko'rinishidagi yog'ingarchiliksiz yaxshi hosilni yuborish mumkin emas va uni faqat german qabilalari deb atagan Momaqaldiroq Tor yoki Donar yuborishi mumkin edi. Payshanba haftaning beshinchi kuni edi, chunki Quyosh tizimidagi eng katta

sayyora Yupiter (Rimning momaqaldiraq xudosi) Quyoshdan beshinchi o'rinda turadi. Torning o'ziga xos atributi bolg'a bo'lib, uning nomi Skandinaviya tillarida "buzg'unchi" degan ma'noni anglatadi..

Freitag (juma) Freya Juma nomi tom ma'noda "erkin kun" (frei – erkin, ozod) degan ma'noni anglatadi. Bu kun sevgi, unumdorlik va hosil ma'budasi Freyja bilan bog'liq bo'lib, uning akasini ismi ham Frey bo'lib, ikkalasi nomi bilan bog'liq deb hisoblanadi. Qadimgi german an'analarida Freyaning vazifalariga Votan bilan birga janglarda halok bo'lgan jangchilarni olib ketish ham kiradi. Freya va Votan halok bo'lgan jangchilarni o'zaro bo'lishib olishlari juda muhim bo'lgan.

Ba'zida Freya g'azab va hosilga tashnalikni boshdan kechirishi mumkin edi. Freyaning ismi va xarakteri 13-jumaga yomon nom bergani ajablanarli emas. Qizig'i shundaki, "temir kansler" Otto fon Bismarkning o'zi 13-juma kuni ish vazifalarini bajarishda tanaffus olib, hech qanday muhim ishni rejalashtirmagan.

Samstag (shanba). Shanba - haftaning hech qanday german xudosi bilan bog'liq bo'lmagan yagona kuni. Ammo qadimgi Rimda shanba har doim Saturn xudosi bilan bog'liq edi. Shanba nomi nemis tiliga qadimgi ivrit tilidan kelgan, unda Saturn sayyorasi - Quyoshdan oltinchi - Shabbatay deb nomlangan. Shanba, qadimgi nemislarning oilalari ish haftasini yakunlash uchun bir stolga to'planishlari mumkin bo'lgan kun edi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, nemis tilida hafta kunlari nomlari o'ziga xos qadimgi tarixga ega va nemis tilini o'rganuvchilariga ularning kelib chiqishini bilib olishda yuqoridagi ma'lumotlar foydadan holi bo'lmaydi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. <https://www.de-online.ru/dni-nedeli>
2. Alijonovna, A. G. (2022). DISTINCTIVE FEATURES OF STORIES BY STEFAN ZWEIG. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 2, 88-94.
3. Alijonovna, A. G. (2022). PECULIARITIES OF STEFAN ZWEIG'S WORKS. Confrencea, 3(3), 91-94.
4. Alijonovna, A. G. (2022). INTERPRETATION OF THE IMAGE OF WOMEN IN S. ZWEIG'S SHORT STORIES" THE LETTER OF AN UNKNOWN WOMAN" AND" 24 HOURS OF A WOMAN'S LIFE". American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 3, 39-46.